

namelijk de nieuwe opzet in wording van het binnenlands bestuur. Ik zal er echter korter over zijn dan de heer Postma. In het voorlopig verslag hebben wij gevraagd of de regering een perspectief kan schetsen waar het naar toe zal gaan. Ik zeg met nadruk dat wij niet om een blauwdruk hebben gevraagd, zoals in het antwoord wordt gesteld. Dat gaat ons te ver. Het is een te beladen begrip. Inmiddels heeft aan de overzijde een uitgebreide commissie-vergadering plaatsgevonden. Er is uitvoerig en indringend gediscussieerd. De staatssecretaris heeft gezegd dat zij er verslag van ging doen in een gespreksronde met alle provincies, met het IPO en de VNG. Zij zou er nader op terugkomen. Ik weet niet of dat overleg al heeft plaatsgehad.

Ik wijs erop dat wij dezelfde vragen hebben gesteld bij de voorbereiding van de nieuwe Provinciewet. Het zou ons bijzonder verheugen als althans daarbij iets naders kan worden gezegd van de richting waarin de bewindspersonen denken. Als de behandeling van die wet daarop korte tijd zou moeten wachten, zou onze fractie daaraan de voorkeur geven boven de afhandeling zonder die nadere notitie.

De staatssecretaris is donderdag aanwezig geweest bij een heel interessant symposium ter gelegenheid van het afscheid van de commissaris van de Koningin in Noord-Holland, de heer De Wit. Ik had ook het voorrecht, daarbij aanwezig te zijn. Daar kwam nog de bekende opvatting van de heer De Wit zelf ter sprake, dat de positie van de provincie niet moest worden aangetast. Hij drukte zich zelfs nog wat sterker uit. Zijn collega de heer Hendriks sloot zich daarbij aan in een zeer goed gedocumenteerd betoog. Wat mij opviel, was dat hij ook met zeer veel nadruk sprak van de interprovinciale samenwerkingsgebieden. Hij zag binnen de 12 provincies in Nederland een bepaalde groepsvorming van drie of vier groepen: een groep met Noord- en Zuid-Holland en Utrecht, een groep met Noord-Brabant, Limburg en Zeeland en ten slotte Friesland en Groningen en Drente apart of te zamen met Gelderland en Overijssel. Hij zei met zoveel nadruk dat er voor deze samenwerkingsverbanden een grote taak lag, dat ik mij afvroeg wat dan precies de consequentie is als je je dan toch een tegenstander

betoont van grotere landsdelen. Als je die taak zo ziet zitten en zo benadrukt, dan is het toch een heel kleine stap om die samenwerkingsverbanden de naam "landsdelen" te geven. Ik zou het op prijs stellen als één van de bewindspersonen daar nu alvast iets over kan zeggen.

Tot slot wil ik nog een paar kleine opmerkingen maken. De eerste betreft een stokoude en misschien ook niet zo vreselijk belangrijke kwestie, maar ik wil het toch nog een keer noemen. Ik heb in 1988 met de toenmalige minister van Binnenlandse Zaken gesproken over de aan de orde zijnde wijziging van het decoratiestelsel. Er waren allerlei redenen waarom dat niet zo erg opschoot. Er is toen een wetsvoorstel ingediend, dat wederom geen voortgang maakte. De vaste Commissie voor binnenlandse zaken uit dit huis had bij het aantreden van beide bewindspersonen van Binnenlandse Zaken een gesprek met hen op het departement. Ik heb toen ook dit punt genoemd. De minister nam vervolgens zeer duidelijk het woord en zei in ferme taal dat zij ervoor zou zorgen dat dergelijke zaken voortaan met gepaste voortvarendheid zouden worden afgedaan. Mooi gezegd, ferm gesproken! Wij zijn nu tweeënehalf à drie jaar verder. Ik zou graag van de minister vernemen, waarom er niets gebeurt.

Nog een kleine maar misschien belangrijkere opmerking betreft het nieuwe paspoort. Mijn collega aan de overzijde de heer Wiebenga heeft een goed halfjaar geleden aan de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken gevraagd: hoe staat het daar nou mee, wanneer komt u met een conclusie, met een ontwerp? De staatssecretaris was toen vrij gedediceerd en zei: daar ga ik nog niet op in. Zij gebruikte, als ik het mij goed herinner, woorden als "ik laat mij niet opjagen". Ik heb daar op zichzelf best begrip voor. Op dit tumultueuze terrein is zoveel gebeurd, dat ik mij volledig kan indenken dat zij haar vingers niet nodeloos wil branden. Anderzijds is het, zoals ik zei, alweer een halfjaar geleden en de kwestie is zeker niet zonder belang. Afgezien van het al dan niet vervalsingsvrije paspoort, zien wij immers steeds meer berichten dat rijbewijzen gemakkelijk te vervalsen zijn en dat geldt ook voor vergunningsbewijzen voor vreemdelingen en allerlei andere papieren die de overheid aan mensen

verstrekt om zich op een bepaalde manier te legitimeren. Ik geloof dat in het verlengde van het nieuwe paspoort meteen ook dat probleem moet worden aangepakt, opdat wij af komen van die verschillende documenten die vrij eenvoudig na te maken zijn en die voor grof geld worden verhandeld, hetgeen ons rechtssysteem ernstig bedreigt. Ik wil dan ook graag van de staatssecretaris vernemen of hierin schot komt. Bovendien wil ik van één van de bewindspersonen aan tafel vernemen of er aanleiding is om de vervalsings-echte documenten uit te breiden met de andere door mij genoemde documenten.

Ik sluit mij aan bij wat de heer Postma heeft gezegd over de motie over het Nederlands als officiële taal. In de notitie van oktober, die de heer Postma noemde, zeggen de bewindspersonen dat het een grondregel van ons ongeschreven recht is geworden dat de Nederlandse taal de officiële taal is, en er wordt daarbij geciteerd uit een heel aantal arresten van de Hoge Raad en van andere gerechten. Ook dat moet voor ons aanleiding zijn — ongeschreven recht is in ons staatsrecht toch niet zo gebruikelijk als in Engeland, waar dan veel uit jurisprudentie moet worden geciteerd — om de knoop door te hakken en het in een wettelijke bepaling vast te leggen. Het hoeft niet in de Grondwet, zoals de heer Postma zei; vastlegging in een wet is voldoende. Mocht de staatssecretaris hier geen wijziging in het standpunt kunnen aanbrengen, dan zal mijn fractie de motie steunen.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Korthals Altes die, hetgeen wellicht niet aan alle leden duidelijk zal zijn, zijn maidenspeech zal houden.

□

De heer **Korthals Altes** (VVD): Mijnheer de voorzitter! Het is blijkbaar in deze Kamer mogelijk om in verschillende hoedanigheden maagd te zijn.

Bij de behandeling van de begroting voor het jaar 1991 had ik als lid van de Tweede Kamer het voorrecht met de minister van gedachten te wisselen over de grote efficiency-operatie. De minister heeft toen het vertrouwen gewekt dat de voorbereiding van die operatie door de secretarissen-generaal tot een

fundamentele en dynamische aanpak van de afslanking van het te zware overheidsapparaat zou leiden. Hoewel er van tijd tot tijd als min of meer geruststellend bedoelde rapportages over de grote efficiency-operatie het licht zien, kan ik mij niet aan de indruk onttrekken dat de operatie toch niet de dynamiek heeft gekregen die de minister toen in de Tweede Kamer schilderde. Toch is een fundamentele aanpak van groot belang. Is de minister nog steeds even overtuigd van het welslagen van de operatie als tijdens dat begrotingsdebat?

De discussie over de herverkaveling van activiteiten van de rijksoverheid en de herverkaveling van bevoegdheden tussen departementen onderling, tussen departementen en andere overheden, missen op dit ogenblik nog een fundamenteel karakter, of worden uit de weg gegaan. Het blijft bij moeizame decentralisatie, bij enkele zogeheten verzelfstandigingen, gedachten over agentschappen, en bij proefballonnen, zoals de onderbrenging van Ontwikkelingssamenwerking bij internationale economische betrekkingen. Op zichzelf is dat een aantrekkelijke gedachte, die de VVD reeds in 1982 opperde, maar toen nog niet kon verwezenlijken. Het is van groot belang dat juist deze minister zich tijdig een beeld vormt van ingrijpende wijzigingen die zich bij een volgende kabinetsformatie kunnen voltrekken. Ik wil niet aannemen dat het plotsklaps opheffen van de Inlichtingendienst buitenland moet worden gezien als de vrucht van een weloverwogen efficiency-operatie. De minister die voor het arbeidsvoorwaardenbeleid van rijksambtenaren verantwoordelijk is, mag zich wel eens afvragen of haar collega's niet nog veel stringenter voorschriften behoeven om een fatsoenlijk en sociaal verantwoord personeelsbeleid te voeren, dan die waarvan het particuliere bedrijfsleven door de wetgever is voorzien. Als u het mij vraagt, voorzitter, zou geen enkele particuliere ondernemer van enig niveau het in zijn hoofd halen, een bedrijfsonderdeel van het ene op het andere moment op te heffen, ook als hij door de Wet op de ondernemingsraden, collectieve arbeidsovereenkomsten of anderszins niet tot overleg verplicht zou zijn. Overleg is voor een doorsnee-ondernemer een kwestie van gewoon ondernemers-

fatsoen, maar is soms bij de rijks-overheid ver te zoeken.

Ik zeg dit, opdat de minister gedegen kan voorbereiden welke overlegprocedures er te zijner tijd gevoerd zullen moeten worden, wil de herverkaveling van taken tussen departementen en eventuele integratie van departementen — die mijn fractie bij de volgende kabinetsformatie nodig acht — ook op een voor de betrokken ambtenaren verantwoorde en aanvaardbare wijze verlopen en voldoen aan de maatstaven van werkgeversfatsoen. Lezing van enige CAO-bepalingen en van de Wet op de ondernemingsraden verdient misschien aanbeveling.

Mijnheer de voorzitter! Van de IDB naar de BVD "il n'y a qu'un pas". Een ernstige waarschuwing acht ook de VVD-fractie op haar plaats, dat de BVD zich bij gebrek aan werk op het gebied van de staatsveiligheid niet gaat bezighouden met bestrijding van handel in vervoerende middelen en andere vormen van georganiseerde criminaliteit. Criminaliteitsbestrijding behoort te leiden tot strafrechtelijke correctie door de onafhankelijke rechter. De opsporing van strafbare feiten is door de wetgever opgedragen aan het openbaar ministerie als onderdeel van de rechterlijke macht, dat zich daarbij bedient van de politie en andere opsporingsdiensten, die daarbij ook onder het gezag van het openbaar ministerie staan. Het is principieel onjuist en in strijd met de scheiding van machten, die juist bij strafrechtelijk optreden essentieel is, wanneer een dienst die niet onder het gezag van het openbaar ministerie maar onder het gezag van het openbaar bestuur staat, zich met opsporing van strafbare feiten gaat bezighouden. De BVD houde zich dus verre van criminaliteitsbestrijding en opsporing van strafbare feiten. Wie nog zocht naar een nadere argumentatie van de stelling van de fractievoorzitters van de VVD en van D66, in deze Kamer geuit bij de algemene beschouwingen dit jaar, dat de departementen van Justitie en Binnenlandse Zaken gescheiden verantwoordelijkheden dragen, die men bij een herverkaveling niet moet vermengen, overwege nog maar eens wat ik hiervoor heb opgemerkt. Nu het zo is dat dit punt niet alleen door mijn fractie aan de orde is gesteld, maar vanochtend bij de behandeling van de begroting van Justitie ook door de heer Wagemakers van het CDA en vanmiddag door de afge-

vaardigde van D66, geloof ik dat het nodig is dat de minister een duidelijk antwoord geeft op de vraag of zij de visie van een duidelijke meerderheid in deze Kamer deelt dat de BVD wat dit betreft geen taak heeft.

Uitsluitend in gevallen van terreurbestrijding, waarbij de veiligheid van de Staat en criminaliteitsbestrijding beide een rol spelen, moeten BVD en reguliere politie wel samenwerken, laatstgenoemde onder het gezag van het openbaar ministerie en eerstgenoemde onder het gezag van de minister van Binnenlandse Zaken. Maar ook dan moet het openbaar ministerie de mogelijkheid hebben, erop toe te zien dat geen bewijs teloor gaat doordat het onrechtmatig wordt verkregen.

Ik vraag de minister of zij, nu de BVD zoveel kritiek krijgt — en misschien wel deels zelf veroorzaakt — bereid is, met de vaste Commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten uit de Tweede Kamer te overleggen om te komen tot een commissie van toezicht voor de BVD. Ik denk aan een commissie van drie tot ten hoogste vijf personen. Het openbaar ministerie zou in die commissie prominent vertegenwoordigd moeten zijn, zoals het binnenslands bestuur dat is in de raad voor de CRI. De suggestie die ik doe is niet nieuw. Ik meen dat zij in deze of soortgelijke vorm eerder is gedaan door mijn partijgenoot Dijkstal. Maar zij is wel actueel en daarom leg ik haar opnieuw voor. Ik voeg eraan toe dat een periodieke rapportage door deze commissie aan de vaste Commissie voor de inlichtingen- en veiligheidsdiensten uit de Tweede Kamer nuttig zou kunnen zijn, mede om legendevorming dat deze commissie uit de Tweede Kamer onvolledig zou worden ingelicht te voorkomen.

□

De heer **Pitstra** (Groen Links): Voorzitter! Maakt het wat uit of de PvdA een minister levert op Binnenlandse Zaken of maakt het weinig verschil? Maakt het voor de laagstbetaalden, de mensen die in het verdomhoekje zitten, de mensen met weinig macht en bezit en in het algemeen voor kritische, progressieve mensen en hun organisaties wat uit of er een sociaal-democratische, liberale of christen-democratische minister op dit departement zit? Met andere woorden: zorgt minister Dales